

CITATE
Prosimo, pogledajte na naslova za dan, ko poteče. V teh časih nima cen, potrebuje naprejš plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1979.

No. 86.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 5, 1943. — SREDA, 5. MAJA, 1943

2C
NA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate ...
"GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Lahko vam pošljemo tudi in praznikov)
CITAJTE, KAR VAS ZANIMA

VOLUME LI. — LETNIK LI.

BOJI V TUNIZIJI VEDNO HUIŠI

Amerikanci od dveh strani pritiskajo proti Bizerti, ki jo že tudi obstreljujejo ameriški težki topovi in jo bombardirajo zavezniški aeroplani.

Amerikanci in Francozi napredujejo ob severnem bregu Achkel jezera ter imajo do Bizerte samo še 13 milj, na osrednji fronti pa Francozi prodirajo pri Pont du Fahsu. Angleška prva armada je napredovala poldrugo miljo ob cesti proti Tunizu med Medjez el Bab in Teboura ter zasedla dva zelo težavna hriba. Angleška osma armada je pričela s novimi napadi severno od Takroune. 5 milj severozapadno od Enfidaville.

Četudi pa je ameriški poveljnik sporočil, da Nemci pripravljajo novo obrambno črto vzhodno od Mateura, vendar je mogoče iz naglega napredovanja Amerikancev in Francozov sklepati, da se bodo umaknili ter bodo branili Bizerto in Tuniz. Ameriška oklopna in infanterijska divizija sta se združili jugovzhodno od Mateura in sta najbrže zajeli večje število sovražnih vojakov, ki so ostali v hribih, medtem ko je oklopna divizija moglo vdorila v Mateur.

Ameriške in francoske čete so oddaljene samo še 13 milj od Bizerte ter še vedno napredujejo.

Včeraj so ameriške letalske armade strahovito bombardirale pristanišče v Bizerti.

Ko so Amerikanci pri Mateuru prebili nemško bojno črto, je padlo v njihove roke več osiških letalščic. Veliko letalščic Sidi Ahmed pri Bizerti je pod ognjem ameriške artilerije, ki so jo po težavnih gorskih potih spravili naprej.

Vse kaže, kot da hočejo Nemci za vsako ceno držati Bizerto. Sovražna bojna črta severno od Mateura se naslanja na visoke hribe; ta črta nato teče v južno-vzhodni smeri do močnih utrdb pri Wadi Tine.

Junaški infanterijski oddelek je odbil sovražne napade in tedaj je bila nemška sila zlomljena in Mateur je padel. Nemci so uvideli, da ga proti ameriškim napadom ne morejo držati in so mesto zapustili. Nek poročevalec pravi, da sta v Mateuru padla samo dva strela in vsak je podrl enega nemškega vojaka. Po odhodu iz mesta so Nemci razstrelili most čez reko Tine, toda to Amerikancev ni zadržalo, temveč so takoj vdorili po cestah proti Ferryville in Bizerti.

Poročila s fronte naznanjajo zelo vroče boje na celi črti.

RUSKA FRONTA

Nemci priznavajo, da so se umaknili iz Krimskaja 20 milj severno od Novorosijska in rusko poročilo prvič omenja, da so v teku vroči boji na Kavkazu, ko pravi da so imeli Nemci zelo težke izgube na moštvu in na vojnem materialu. Rusi ne poročajo o nikakih uspehih v teh bojih pravijo pa, da je na mnogih krajih prišlo do bojev na bojonet.

Ruska poročila pa naznanjajo da se pogosto bijejo velike bitke v zraku in da je bilo izstreljenih 65 nemških aeroplanov, Rusi pa so jih izgubili 11.

General George S. Patton, poveljnik ameriških čet v Tuniziji.

Iz Slovenije

NOVE ŽRTVE LAŠKEGA NASILJA

Prinašamo naslednje izvirno vest o usmrtilnih slovenskih guerilcev, katere Italijani ubijajo pod pretvezo, da so "komunisti".

Domače časopisje (pod kontrolo fašistov—op. IJC.) poroča, da so bili v mesecu decembru 1942 usmrčeni naslednji "komunisti":

Slavka Gabrenja, nastavljenka družbe "Interpromet" v Ljubljani; ubila jo je fašistična policija.

Anton Zalar, "komunistični komisar" v Dolu pri Borovnici.

Ivan Demšar iz Borovnice — ubit v spopadih v okoli Borovnice, v teku katerih je bilo porušeno "komunistično gnezdo."

Čudno naključje

New York. — Peter Viniello je izstopil na postaji 14. ulice in videl, da se zbira velika gruča ljudi na enem koncu postaje, pa je stopil še ob blizu, da se prepriča zakaj se ljudje gnetejo in kaj si ogledujejo. Kako strašno pa je bil zadet, ko je ugledal na tleh mrtvo truplo svoje lastne 43 let stare žene. Ženska je namreč par minut pred tem skočila pod vlak, ki jo je na mestu ubil. Viniello je dejal, da je bila žena že dolga časa bolelina in je večkrat obupavala nad svojim stanjem.

Turčija izpustila internirane ameriške in jugoslovanske letalce

UP poroča iz Ankare dne 28. aprila, da skupins ameriških letalcev, ki je bila internirana v Turčiji, takoj ko je po značnem napadu na rumunska petrolejska polja pristala na turških tleh, so najbrže v terek izpuščena na svobodo. To bo del programa za repatriacijo vseh internirancev, ki so državljani vojskujočih se sil.

Poročajo tudi, da je bilo večeraj odposlanih na Srednji Vzhod pet jugoslovanskih letalcev. — IJC.

Boji v Jugoslaviji

Uspeh jugoslovanskih guerilcev

Jugoslovanski patrijotje nadaljujejo z napadi proti sovražniku na madžarsko-jugoslovanski meji, kjer so bili osiženi, ki prisiljeni na popoln umik v distriktu Kolovar pri reki Donavi. Poročilo je bilo podano iz Londona in povzeto po radiju iz Budimpeste.

Jugoslovanski guerilci osvobodili ruske ujetnike

Vlak, ki je vozil ruske vojne ujetnike v Grčijo, je bil ustavljen po jugoslovanskih patrijotih, ki so ubili nemške stražnike in razbili vlak, nato pa z osvobodjenimi ruskimi ujetniki pobegnili v gozdove.

Londonski radio, ki je tozadnje emitiralo stockholmski list, je pripomnil, da so imeli bitki ruski ujetniki zaposleni pri gradnji utrdb na Grškem.

KRALJ BORIS JE POBEGNIL IZ SOFIJE

Kot pravi neko poročilo iz Istanbula, je na svet svoje vlade 1. maja naglo pobegnil iz Sofije, ker so se po ulicah pojavile velike demonstracije proti Nemcem, kralj Boris.

Demonstracije so bile po vseh bolgarskih mestih, kakor tudi v onem delu Grške, ki so ga zasedle bolgarske čete.

Samo v Sofiji je bilo aretiranih 700 ljudi; v grški Traciji pa so bolgarski vojaki vstrelili 60 oseb.

Demonstrantje v Sofiji so korakali med vrstami orožnikov in policistov. Nosili so napise: "Doli s Hitlerjem!" — "Vrzi Nemce iz Bolgarske!" — "Doli s fašizmom!" — "Živela svobodna Bolgarska!" — Istotako je velika množica klicala pred palačo poslanske zbornice.

Ickes odredil 6-dnevni delovni teden za premogarje

New York, 4. maja. — Tajnik Ickes je danes odredil 6-dnevni delovni teden za vso premogovno industrijo, kar pomeni, da bodo majnerji sedaj dobili \$2.25 plače na dan več, kot dosedaj.

V višjih vladnih krogih se je smatralo to akcijo kot koncepcijo premogarski uniji, da se tako zbližja John L. Lewisa in WLB v svrhu dovršenja pogajanj, pri katerih je bila zahteva po dvadrolarskem povišku plače največja ovira.

V istih krogih je bilo tudi rečeno, da ne bo Ickes pod nobenimi okolščinami sklepal končljive pogodbe s Lewisom sam, ampak bo pozval k razgovorom WLB (Vojni svet za delo.)

Glede nove odredbe šestdnevnega delovnega tedna ni potreba odobritev WLB, treba pa je seveda podpisati nov kontrakt in pri tem mora biti navzroč W. L. B. brez katerega ne sme biti sklenjen noben kontrakt med unijami in delodajalci.

Odredba bo v veljavi do konca vojne in vlada upa, da je s tem pokazala dobro voljo ter si pridobila zaupanje premogarjev.

John L. Lewis ne bo dal nobenega mnenja glede Ickesove odredbe 6-dnevnega delovnega tedna. Novinarjem je dejal, da ne ve o stvari nič ter da ne bo dal trenutno nobenih komentarjev. Medtem pa nadaljuje svoje razgovore z operatorji v New Yorku.

Operatorjem, ki so pred dvema tednoma odbili sugestijo uvedanja šestdnevnega tedna, nakar je bil Lewis pri volji pristati, je bilo namignjeno, da se morajo ravnati po novi odredbi, ker družbe ali premogorjevalci ki bi kršili novo naredbo, bodo takoj izgubili pravico do povišanja cene, kar jim je bilo dovoljeno po OPA zato, da bodo lahko krili dodatne stroške oziroma poviške, katerih bodo zdaj deležni majnerji, ko bodo dobivali plačo in pol za dodatnih sedem ur na teden.

Ladjedelniški delavci pripravljani preklicati zahteve poviška plač

Industrijska unija ladjedelniških delavcev je izjavila, da so ti delavci pripravljani umakniti svoje zahteve po povišanju plač, ako se predsedniku Rooseveltu posreči doseči znižanje živiliških cen. Cene bi morale biti take, kot v mesecu maju preteklo leto.

To obljubo je dal John Green, predsednik unije CIO, katere kontrakt bo potekel 23. junija. Pogajanja za nov kontrakt so že v teku v hotelu New Yorker v New Yorku. Ladjedelniški delavci imajo pri konferenci, ki je v teku te dni, 100 delegatov, ki predstavljajo 37 lokalnih unij vzhodnega obrežja.

Green je dejal, da so delegatje obljubili sodelovanje predsedniku Rooseveltu pri njegovem prizadevanju, da prepreči inflacijo, vendar so mnenja, da dozdaj program stabilizacije ni stabiliziral nič drugega, kot delavske plače, cene so vseeno naraščale in še naraščajo.

Poiskovno glasovanje za policiranje sveta

Princeton, N. J., 1. maja. — Velika razlika med nazori ameriškega senata in ameriške publike je razvidno iz poiskovnega glasovanja, ki ga je predredila takimenovana časnikarska "Institucija ljudskega mnenja."

Glasovanje o vprašanju policiranja povojnega sveta je bilo izvedeno v 48 državah Zedinjenih držav, ter je sorazmerno dokazalo, da so približno trije od vseh štiri volilcev zato, da se po vojni vzpostavi posebna organizacija, katerih naloga bo, da pazijo, da se ne bo zopet završilo zahrbtno oboroženje nekaterih močnih držav ali narodov, kateri bi potem lahko zopet potisnili svet v krvavo orgijo, kakršna se odigrava na svetu sedaj.

Tako se je izrazilo ljudstvo — v senatu pa se je našlo samo 24 posameznih senatorjev, ki so se izrazili brez oklevanja, da se strinjajo z idejo takojšnjega policiranja načrtov za povojno policiranje sveta v korist trajnega mira.

Hag, simbol miru—trdnjava

Hag na Holandskem je bil simbol miru, kajti tam je bil sedež mednarodnega sodišča, sedaj pa je najmočnejša trdnjava. Vse prebivalstvo je bilo izseljeno iz mesta in v njem je nastanjena močna nemška garnizija. Nemci so porušili 3000 poslopij, vile in hiše in tudi eno bolnišnico Rdečega križa ter več cerkva, da so postavili svoje utrdbe. Skozi celo mesto so izkopali protitančne kanele in za vojaške transporte so zgradili po 500 jardov široke ceste. Po mestu in okolici anrgoli vojaštva in delavci Todtove inženirske organizacije grade utrdbe.

Sam se je spravil v zadrego

Chicago, Ill. — George Clausen, 32letni državljani, ki verjame v svobodno izražanje, je imel te dni priliko spoznati, da vtikanje svojega nosu v zadeve drugih ne spada v kategorijo tozadevnih državljskih svobod. Clausen je namreč na poti domov naletel na dva civilna detektiva, ki sta nekaj izpraševala nekega njemu docela neznanega moža. Strumno se je postavil pred detektiva in hotel vedeti, kaj imata opraviti s tem človekom, ki ga izprašujeta. Detektiva nista bila nič kaj zadovoljna z njegovim vmešavanjem v njun posel, pa sta zahtevala, naj pokaže registracijsko karto. Clausen pa karte ni imel pri sebi in je moral z detektivi na policijsko postajo, kjer so pronašli, da ima za seboj rekord, ki kaže da je ukradel avto. Sleparil pri zaupnih igrah in bil zaprt celo radi osebnega nepoda. Kmalu potem ga je sedem oseb prepoznalo kot ptička, ki jih je osleparil za \$125. Znal je namreč pisati nevnovljive črke.

Jugoslavija bo zastopana na Konferenci prehrane

Washington, 3. maja. (ONA.) Na konferenci za prehrano, ki se bo začela dne 18. maja v Hot Springs, Va., se bodo sestali predstavniki večine vseh zavezniških dežel.

Jugoslavijo bo zastopal na tej konferenci Ambasador Konstantin Fotić, a kot gospodarski svetnik M. Mermolja.

Tudi hrabre jugoslovanske žene bodo jemali za talce

London, 3. maja. (ONA.) — Jugoslovanski viri poročajo, da je nemška vrhovna komanda začela obsojati na smrt tudi žene, trdeč, da so se izkazale jugoslovanske žene prav posebno okrutna napram ujetnikom osiščic. Odzad v naprej bodo jemali za talce žene ravno tako kakor moške.

Ustški listi pišejo, da so se borili na Hrvaškem posebni ženski bataljoni proti četam osiščic, tako v zapadni Bosni kakor tudi v nekaterih drugih krajih.

113 let staro hruškiško drevo

Jerseyville, Ill. — Tukaj raste hruškiško drevo, ki je staro že 113 let in je letos nepricakovano vzbrstelo v polnem cvetju. Vrtarski oziroma sadjarski izvedenci ki se za stvar posebno zanimajo pravijo, da so izrazili starost drevesa na podlagi drevesnih prog. Deblo te nenavadne hruške meri v premeru pet čevljev, drevo samo pa je 45 čevljev visoko.

NEMŠKE GOSPE DELAJO V TOVARNAH

Berne, Švica. (ONA.) — Mobilizacija nemških žensk, za delo v industriji že rodi svoje neizogibne sadove, kakor trdijo poročevalci, ki dobivajo vesti iz tajnih virov v Nemčiji.

V Berlinu so spravili ženske tudi na poulične, to pa je zahtevalo pred kratkim dvajset življenj, ko je neizkušena motornica, ki je vozila poulično, zavožila s svojo karo v drug voz.

Takih in drugih nesreč se dogaja čedalje več, to pa zato, ker ženske nimajo dovolj pouka in vaje v delu, h kateremu so dodeljene. Poleg tega pa je sedaj med "delovnimi" ženskami mnogo žensk iz srednjega razreda, ki se je vedno smatral za bolj ali manj gosposkega. Te ženske v večini slučajev sploh niso bile navajene na nobeno naporno ali dolgotrajno delo in zato se tudi prilagoditi ne morejo delu hitro, kot navadne delavske žene in dekleta.

Vkljub temu pa imajo ženske iz teh srednjih slojev mnoge prednosti, kar ustvarja črnoglednost in nejevoljo med delavkami. Ko se jutraj vozijo delavci in delavke na delo, je slišati na pouličnih in na drugih vozilih krepke zafrkliece na račun gosposkih delavk, ki se še ne morejo odvaditi boljše nege in obleke, ter so navadno zapane. Pravi delavci in delavke, ki so primorane garati dolge u-

EDEN O POLJSKIH-RUSKIH ODNOSAJIH

London, 4. maja. — Vnanji tajnik Eden je podal v nižji zbornici izjavo o poljsko-ruskih odnosih in je obsojal "cinizem, s katerim si upajo nacistični morilci stotisočih Poljakov in Rusov izrabljati storijo o masnem umoru, da bi s tem povzročili razkol med zavezniki."

Eden je poudaril: "Ena stvar je gotova, Nemcem ni treba gojiti prav nobenega upanja, da bodo njih manevri oslabilili združeni udar zaveznikov ali pa naraščajoči odpor zasuženih ljudstev v Evropi."

Eden je dejal, da si je britska vlada že od vsega početka prizadevala, da zamaši vrzel, ki je nastajala med rusko in poljsko vlado zaradi nemške propagande in nemških manevrov.

Vlada, je dejal Eden, ne krije ne enega ne drugega v tej zadevi, pač pa pripisuje vso krivdo spora "skupnemu sovražniku" ter skuša storiti vse kar se stori da, da se spor poravnava kakor hitro mogoče, ter se obnovi prijateljstvo med poljsko zamejno vlado in Moskvo. V tem podpira britsko vlado tudi vlada Zdr. držav.

Pomanjkanje krompirja

Ze od sobote je v New Yorku zelo težko dobiti krompir. V pondeljek ga je prišlo v mesto nekaj železniških voz, pa je bil kmalu razprodan in danes, v terek ga zopet ni mogoče dobiti. Če vprašamo trgovca za krompir, se ti samo nasmeje. Pa newyorški župan La Guardia bo že ukrenil, da bode v New Yorku kmalu zopet imeli dovolj krompirja.

Belgijski delavci v Nemčiji

Iz nemških podatkov o tujih delavcih je mogoče razvideti, da je v Nemčiji 430.000 belgijskih delavcev.

Ako kak Belgijec neče iti delat v Nemčijo, tedaj si nakoplje na glavo preganjanje nemških oblasti in najprej so mu prikrajšani živilski odmerki.

re in nimajo prilike ujeti kak dodatne ure spanja, se spodtikajo nad rokovičenimi damami, kjer je morejo, in ravnotako delavci, ki morajo novinke učiti dela v tovarnah. Obratno pa se danke obnašajo oholo proti delavcem in tako se rine nemški vojni napor po nemškem načinu naprej.

Oblasti opažajo vse to in so razdelile med delavce letake v katerih se poziva vse delavce in delavke k medsebojni strpnosti in vzajemnosti ter prizanašanju in potrpljenju z novinci ali novinkami v tovarnah.

Mobiliziranje žensk za tovarniško delo je zelo prizadelo zdravje žensk. Mnoge ženske, ki niso fizično sposobne za težko delo ali stanje na nogah, itd. so bile kljub temu prisiljene iti v tovarne, poleg tega pa morajo vršiti seveda v pretežni večini tudi svoje domače hišno delo. Vse to slabo vpliva na splošno zdravstveno stanje delavk.

Poročilo ne pove kako je v Nemčiji z ženskami iz zasedenih dežel, ki so bile po silni tirane v Nemčijo, da tam sužnjije v industriji ter kot nemške dekletke in hišne sužnje ter kot delavke na polju.

GLAS NARODA

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation) Frank Baker, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec. Place of business of the corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

50th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays. Subscription Yearly \$4. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list na Ameriko in Kanado \$4.-; za pol leta \$2.-; za šest let \$18.-. Za New York za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50. Za transatlantno za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenim sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. Telephone: CHelsea 3-1243

Našim naročnikom!

Vsi veste, kako velika je sedaj draginja v vseh ozirih, posebno še pri papirju. Zelo nas bo veselilo, ako bi zamogli po možnosti imeti naročnino vedno vnaprej plačano. Pogledajte datum poleg Vašega naslova, kateri dokazuje, do kdaj imate naročnino plačano. Ako je Vam naročnina že potekla, ozir. bo v kratkem potekla, skušajte isto kakor hitro mogoče poravnati. S tem, da ne čakate na naš opomin, nam prihranite na stroških, kar je baš v tem času dosti pomagano.

Uprava.

HITLERJEV STRAH

Poročila, ki iz raznih virov prihajajo v Ameriko, kažejo, da je Hitlerjev generalni štab sedaj prepričan, da bo v kratkem prišel ameriško-angliški vpad v Evropo skozi Balkan, tedaj skozi zadnja vrata Evrope, da zavezniški pridejo Nemčiji do živega.

Isti viri tudi naznanjajo, da je feldmaršal Rommel že nekje na Balkanu, kjer z mrzlo in naglo gradi utrdbe in najbrže ob enem tudi pripravljata nenaden napad na Osrednji vzhod skozi Turčijo ali pa čez Črno morje in Kavkaz.

Nemški generali pričakujejo ta vpad kmalu nato, ko bodo osiške armade premagane v Tuniziji in bo Sredozemsko morje odprto zavezniškim ladjam. Iz tega razloga je tudi Hitler dovolil, da so mogle rumunske in madžarske armade oditi z ruske fronte. Ker Hitler pričakuje zavezniški vpad, je tudi položil v svoj glavni stan svoje podrepniške zavezničke - bolgarskega kralja Borisa, madžarskega regenta admirala Nikolaja Horthyja, rumunskega maršala Antonesea, norveškega izdajškega predsednika majorja Vidkuna Quislinga, načelnika francoske vlade v Vichyju Pierre Lavalu in druge.

Kot sedaj izgleda, se bo zadnja velika in odločilna bitka bila v dolini Donsve, po kateri poti so prihajali v osrednjo Evropo že tudi drugi vpadniki pred 2000 leti in v poznejših letih. Po tej poti so prišli Slovani v osrednjo Evropo; prihajali so Mongoli, Turki in drugi narodi. Ako bodo zavezniške armade prišle po tej poti, tedaj se bodo borile po krajih, ki so videli že mnogo bojev.

Hitler se najbolj boji, da bo rdeča armada korakala skozi Besarabijo in Rumunsko ter prodirala ob severnem bregu Donave, zavezniške armade pa skozi Balkan ob južnem bregu. Nato pa bodo skupno vdarile proti Dunaju in dalje skozi Monakovo v Nemčijo in bodo vkorakale v Berlin. Rusi pa bodo tudi prodirali skozi Poljsko naravnost proti Berlinu, z zapada pa, skozi Francijo, Belgijo in Holandsko, bodo prihajale zavezniške armade, iz Afrike pa bodo zavezniške armade vpadle v Italijo.

Kadar bodo zvezniški tako pripravljeni na vpad, da bodo gotovi zmage, tedaj bodo odprli drugo fronto na več mogoče kar na štirih krajih.

Pa tudi Norveška bo najbrže še doživela vpad zavezniških armad.

Ofenziva proti Italiji bi mogoče Italijo izločila iz vojne, toda zavezniški bi iz Italije za vpad v Nemčijo zadeli na veliko naravno oviro - Alpe.

Iz zemlepisnega pogleda bi bili trije napadi na Nemčijo najbolj primerni in sicer od sedanje ruske bojne črte, z angleških otokov in slednjic skozi Balkan.

Kje se bo pričela prava velika druga fronta, je seveda tajnost zavezniških generalov, ki imajo prav gotovo že izdelan načrt.

Ena stvar je gotova: vpad na evropski kontinent bo prišel letos in mogoče v zelo kratkem času.

Potrdjuje maršal Stalin sam, ki je prej v vsakem svojem govoru in razglasu povdarjal, da se morajo Rusi sami boriti proti osišču. Za konferenco med Churchillom in predsednikom Rooseveltom v Casablanci Stalin ni imel nobene besede. V svojem razglasu 1. maja pa je Stalin rekel, da so zavezniški narodi trdno združeni in skupnem naporu premagati Nemčijo ter da so se vdarci rdeče armade združili z vdarci zavezniških od zapada v en sam skupen vdarec.

Stalin je dobro počen o namerah zavezniških poveljnikov in je zato prvič omenil, da se tudi zavezniški bore na različnih frontah in je imel pohvalno besedo za galantno angleško-ameriško združeno silo, ki uničuje nemške in italijanske industrijske naprave.

Stalin tudi odločno zanika, da bi Rusija z Nemčijo sklenila separatni mir, ko pravi:

"... Nemci bi radi sklenili mir z Anglijo in Združenimi državami pod pogojem, da bi se ločile od Sovjetske Unije, ali pa nasprotno, radi bi sklenili mir s Sovjetsko Unijo pod pogojem, da bi se ločila od Anglije in Združenih držav. Nemški imperialisti so nesposobni, ko merijo zavezničke s svojim lastnim merilom, upajoč, da bo eden ali drugi začel v past."

Druga fronta bo prej ali slej odprta in ni se ne bo treba čuditi, ako bomo nekega dne nepričakovano izvedeli, da so se na skupni konferenci sestali Roosevelt, Churchill in Stalin.

ZAPISNIK II. SEJE IZVRŠNEGA ODBORA SLOV. AMER. NARODNEGA SVETA.

(Nadaljevanje.)

Brat Jurjevčev naznanja, da se v Chicagu vrši shod dne 18. aprila. Praznoval se bo Slovenski dan, predvajane bodo slike itd. Denarni preostanek je namenjen SANSu.

Dr. Kern poroča, da stoji Slovenska dobrodelna zveza sto odstotno za SANSom, želi pa le, da se drži programa, ki je bil začetan na kongresu v Clevelandu. Glavni odbor je odobrila v pomoč SANSu \$1000 in \$300 je bilo že odposlanih. Tudi v Clevelandu bodo pričeli akcijo in skušali ustanoviti močno postojanko. Poročilo se z veseljem sprejme.

Br. Cainkar poroča, da kongresni zapisnik do danes še ni urejen, niti ne ve, kdaj bo čas dopuščal br. Zupanu, da to zakasnelo stvar izpopolni. Udeležil se je seje eksekutive Ameriškega slovenskega kongresa, ki se je vršila v Chicagu dne 27. in 28. marca. Razpravljalo se je o sklicanju novega kongresa, na katerem naj bi bili zastopani Amerikanci vseh zavezniških narodov. Na ydrasjanje, kdaj se bo spet vršil Ameriški slovanski kongres, je bilo pojasnjeno, da razmere sedaj niso ugodne za to in je odloženo na nedoločen čas. Vsekakor pa vladni krogi pripisujejo veliko važnost tej organizaciji, zlasti za propagandne svrhe; in to Washington želi. Slovanski kongres se bo vzdržal in bo započeto delo nadaljeval. Sklenjeno je bilo, da se nastavi izvežban eksekutivni tainik s stalno plačo, ki bo posvetil ves čas le temu delu. Smatra da je ta kongres velike važnosti tudi za Slovence, radi tega bi moral biti tudi SANS v njem zastopan. O tem se je razpravljalo na kongresu in predlog je bil sprejet, da se v izvršni odbor Ameriškega slovenskega kongresa sprejme po en zastopnik tudi od SANSa in Hrvaške narodnega kongresa. Hrvate je na tem kongresu zastopal Zlatko Baloković, ki je privravljen sodelovati s Slovenci in ima v tem veliko slovesno od strani hrvaškega naroda. Predlaga, da brat Kristijan zastopa SANS v eksekutivi Amer. slovenskega kongresa. Predlog je podprt in sprejet in poročilo je vzeto na znanje.

Brat Bogelj nima posebnega poročila, pač pa priporoča, da izročimo clevelandskemu županu in našemu rojaku Franku Lauschetu kopijo pisma, ki je bilo poslano Edenu. Zupan Lausche odpušča v kratkem v London, kjer bi lahko naš apel na Edena se osebno podprl. Priporočilo se vzame na znanje in sklenjeno, je bilo, da se to izvede.

Sestra Zakrajšek poroča o občnem zboru Progressivnih Slovencek, ki se vrši meseca maja, in o sklepu, da vsaka članica prispeva mesečno po 1c. za politično akcijo. Brat Emenec omenja o gibanju v Milwaukee, Wis., kjer se vrši 18. aprila posebna seja za ustanovitev postojanke SANSa. Br. Govni kobljublja vestransko podporo in bodri za nadaljnje sodelovanje. Vsem tem odbornikom JPO se brat Kristijan zahvali za poročila in bodrilne besede.

Brat Kuhel prečita brzojavko, ki je bila poslana od Louis Adamiča in ki se nanaša na eventualno imenovanje jugoslovanskega zastopnika v Lehmanovi komisiji za prehrano zavezniških narodov v Evropi. O predmetu sledi kratka razprava, nakar je sprejet predlog da predsednik v imenu SANSa brzojavlji v urad stratezičnih služb v Washingtonu našo željo, da se za tako pozicijo izbere le kak zmožen Amerikaneec jugoslovanskega porekla, in ne kak Slovenec in novi Jugoslaviji ne naklonjen politikos.

Brat Rozeli ne vidi potrebe, da bi se zapisniki sej eksekutive najprej odobrili na seji, preden gredo v javnost. To zahteva preveč časa in objava se zavleče. Predlaga, da v bodoče zapisnike predeta predsednik, nakar se naj takoj objavijo. Ta predlog je podprt in brez vsake debate sprejet.

Br. Kuhel poroča, da bo treba storiti korake za ugotovitev registracije SANSa pri inštitucnem departmanta. Potrebnih formularij bi sedaj morali biti vrnjeni. Pisal je o tem tajniku Rev. Zakrajšku že dvakrat, ne prejme pa niti odgovora, niti ne ve, do katerega uradnika se naj obrne. Dovoljenje za poslovanje je le

SONART REKORDI Lepe Melodije!

St. M571 - Na Marijanah, polka Kje so moje rolice Marička pepla - polka Duquesne University tamburica orkestar St. M575 - Terezinka polka Na planinah - valček Jerry Koprivšek in orkestar Za tvoj čenik in čene plošč se obrnite na: JOHN MARSIK, Inc., 463 W. 42nd St., New York

ustimeno. Tudi podružnice že povprašujejo za čarterje. Sklenjeno je, da se točno dožene, kar je v tej zadevi potrebno in registracija se izpolnjuje, nakar se naj vsem podružnicam izdajo zahtevani čarterji.

Razvije se splošna razprava glede pospešitve delovanja SANSa in večje agitacije. Podurjeno je, da se v rojena mladina smatra za prezirano in o tem so prišlo že pritožbe na Adamiča, Roglja, v časopise in na druge. Nekateri nasebine se tudi smatrajo za zastopavljene, ker nimajo zastopstva v širšem odboru, medtem ko imajo nekatere druge naselbine preveliko zastopstvo. Vprašanje nastane, ali more SANS take napake popraviti, da se doseže vestransko zadovoljstvo? Priporočeno je, naj bi se v upravnem uradu sestavila neke vrste geografski pregled in v katerih krajih je možnost za organiziranje podružnic, v teh se naj izmed agilnih Slovencev imenujejo organizatorji ali zaupniki. Tu rojena mladina pa naj bi bila izvoljena v uradniške odbore pri podružnicah in te bi na ta način imele več zveze z ameriško publiko in bi širile našo agitacijo med njo. V smislu tega priporočila je sestavljen predlog, podpiran in sprejet. Nadalje je sprejet predlog br. Roglja, da upravni urad nominira take zaupnike, potrdi jih pa izvršni odbor na svoji seji. Glede večje agitacije v časopisih je osvojeno priporočilo br. Novaka, nameščenca v uradu, da bi časopisi SANSu dovolili poseben prostor in primerno glavno, pod katero se naj iz upravnega urada poroča v javnost o razvoju in poslovanju raznih podružnic. V splošnem pa smatra odbor, da je dosedanja uspeh SANSa večji, kot pa je v tej kratki dobi bilo pričakovati.

Brat Kristijan tudi poroča, da je bil vabljen udeležiti se Ameriškega slovenskega kongresa za državo Michigan, česar pa ni storil, ker je kongres zboroval le par ur. Pač pa je kongres pisмено pozdravil.

Nato je prečitano pismo Rev. Zakrajška, datirano dne 28. februarja 1943, kateremu je priloženo tudi spisano poročilo za sejo dne 27. februarja. Del tega poročila ni bil podan na dotični seji. Iz poročila je razvidno, da smatra Rev. Zakrajšek svojo resignacijo kot tajnik SANSa za nepreklicano. Po daljšem razmotrivanju predlaga dr. Kern sledeče: Ker SANS ne more poslovati in uspešno delovati brez rednega tajnika in ker Rev. Zakrajšek izjavlja, da je njegova resignacija nepreklicana, in ker se opira na zdravstvene razloge, se njegova resignacija sprejme. Predlog je podprt in sprejet. Ker je po odstopu Rev. Zakrajška izpraznjeno eno mesto v upravnem odboru, je soglasno zaključeno, da mesto prevzame na kongresu izvoljen prvi namestnik. Ugotovljeno je, da je prvi namestnik Rev. Aleksander Urankar, ki tako avtomatično postane član eksekutive. Predsednik br. Kristijan ugotovi, da je radi resignacije tajnika izpraznjeno to mesto ter da je potrebno izvoliti novega

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

"SPOZNAJTE JUNAKA"

Konec. "Fotografija Milorada Stosića ga kaže visečega raz droga na glavnem trgu v Kranju. Pod njim so na sliki trije ameriški vojaki in eden od njih gleda zamišljivo na obešenca. Okrog vratu njih žrtve je obešen na vrvič napis v nemščini, ki se glasi: "Ta slovenska svinja je delala proti Rajhu."

"Poznača ljudi v Kranju, ki je poznala Milorada Stosića, kot izredno mirnega človeka, ni mogla verjeti, da bi bil on zares ubil tistega Nemca. Začeli so torej zadevo na skrivnem preiskovati in so pronašli, da Milorad Stosić sploh ni imel z zadevo umora nobenega opravka. "Investigacija je tudi dokazala, kdo je bil pravi krivec - bil je to mlad možič, ki je pobegnil v gore k guerilcem.

Milorad Stosić se je očividno žrtvoval zato, da reši življenje desetih talcev. Odločil se je zato sam. Zakaj? Poročilo tega ne pove. Niti poročilo ne pove kdo so bili talci, pripominja pa, da on najbrž ni osebno poznal nobenega izmed njih. Nobeden od njih se ni mogel domisliti, da bi bil imel kedaj take stike z njim.

"Zakaj je torej doprinesel to žrtvo? Zato, ker so bili nekateri talci družinski očetje, a on je bil samski! Morda. Najbrž pa tudi iz njegove skromnosti. Milorad Stosić je menil, da so ti talci večje vrednosti za Slovenijo in njeno stvar, nego on. Mogoče je, da se je zavedal, da so Nemci pričeli uvajati sistematično iztrebljevanje slovenskega naroda in tako je zaključil, da je bolje, če umrje eden namesto desetih. Mogoče je mislil, da bo tako zavlekel nekoliko umišenje svojega naroda.

"Pozneje je nemški poveljnik zvedel, da ni bil Milorad Stosić pravi morilec. Takoj so šli nacija na delo, da polove deset talcev, ki so jih bili izpustili. Toda vsi so pobegnili v gore, nekateri z družinami, da se pridružijo guerilcem.

"Nacija so nato vzeli deset drugih talcev in jih ustrelili. "Toda, visoko gor v krasnih gorah gornje Slovenije, se nahaja zdaj velika skupina guerilskih borcev, večina od njih iz Kranja, ki nosi ime "Brigada Milorada Stosića."

Mimogrede... Zadnjih sem nekoliko opisala norveški film "Edge of Darkness".

ness" ter izrazila željo, da bi bilo mogoče prikazati na vsaj temu sličem način borbo našega hrabrega ljudstva doma. namesto, da se skuša med narodom očrniti brate in sestre v domovini, ki polagajo svoja življenja na oltar osvobođenja, medtem, ko oni ki bi radi to njihovo borbo proglasili za zločinstvo in nepostavnost, še vedno udobno žive od žuljev, katere je vlada samopašnikov in oportunistov zgrabila skupaj, ko je slo takim tičkom še žito v klase.

No, te dni sem slučajno imela priliko videti našo jugoslovansko borbo. kakor so si jo predložili s pomočjo nekaterih jugoslovanskih "adviserjev" v Hollywoodu. Priznati moram, da od vsega mi je najbolj ugajal prizor, ko je Mihajlovičev stalni častnik spravlil na drugi svet poveljnika Gestapa. To je bilo vsakemu gledalcu v velikem zadošenju celo na platnu.

Drugače pa sem odnesla iz teatra ta dan čuden vtis, ki se ga ne morem iznebiti in ki se, kakor velik vprašani, neprestano pojavlja v mislih. Ta vtis je tesno združen z beseda-mi srbske žene, ki mi je pred časom dejala: "Pa naš narod se je vedno boril v gorah za svojo svobodo."

Že prav - toda kakšen smisel naj ima borba v gorah, ako si narod potem, ko se vrne iz gor ne zna svoje svobode obraniti! Čemu tak narod plačuje visoke davke za vzdrževanje armade, katere položijo orožje v sedmih dneh! Čemu potem odvajanje repov iz hlevov zato, da bo imela dežela pestro oblečene generale in častnike, ki niti toliko niso znali ali hoteli paziti, da bi vedeli, če imajo njihovi vojski v puškah, strojnica-h in topovih pravo municijo ali samo cement in varljive naboje!

Saj čutim neizmerno z nesrečnim narodom cele Jugoslavije, ali prav tako bi želela, da bi to ljudstvo enkrat spoznalo, da svoboda priborjena s krvjo in nepopisnim trpljenjem mora tudi v miru biti čuvana s skrbnim in orlovskim očesom naroda, kajti sita gospoda se vedno rada korumpira, ker pač ne živi od lastnih žuljev.

O filmu samem rajše ne govorim, ker vsak si bo kaj lahko ustvaril svoje lastno mnenje o njem.

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam in Vašim Otrokom

KRANJSKO-SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA

Najstarejša slovenska podporna organizacija v Ameriki... Posluje že 48. leto

Članstvo 37.800 Premožanje \$5,000,000

SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTE ZNAŠA 127.24%

Če hočeš dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, gotovi in zadovoljavni podporni organizaciji, KRANJSKO-SLOVENSKE KATOLIŠKE JEDNOTE, kjer se lahko zavaruješ za smrtne, razne poškodbe, operacije, proti boleznem in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta po svoje črtice.

K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejše vrste certifikate; danje dobe od \$250.00 do \$5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vdov in sirot. Če še nisi član ali članica te mogoče in bogate katoliške podporne organizacije, potrdi se in prijavi pri nas!

Za poljevala o zavarovalnici in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednote, ali pa na:

GLAVNI URAD 351-355 No. Chicago Street, Joliet, Illinois

Help Sponsor a Fighting MOTOR TORPEDO BOAT!

THE NEW ENCYCLOPEDIA of MACHINE SHOP PRACTICE

Special znani profesor na Stevens Institute of Technology v angleščini George W. Barnwell

Podlaga za mehanično znanje si morete dobiti s to knjigo. Ta velika knjiga popisuje in v slikah polže temeljna dela mehanika. Izdala vse podatke, kar mora znati najboljši mehanik. Pojasnjuje uporabo vsakega stroja; orodje in merila, načrte (blue prints) 1000 slik in risb. 576 str. Cena \$1.98

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY 216 WEST 18th STREET NEW YORK CITY

(Nadaljevanje na 4. str.)

NEBO GORI

ROMAN. — Spisal: IVAN ALBRECHT.

20

"Nezaslišano, taka propalost!" zatakne gospodar desni palec za telovnik. Ponoči je nekdo iz zasede napadel mladega sodnega avskulanta, ki se je vračal z izleta. Ali Šimen pozna Kurta Kornbrennerja? Ne — škoda. To bo nekdo najbolj priljuden sodnik na Koroskem. Pošten, pravičen, nepristranski in velik prijatelj narave. Kadar le količkaj utegne, pohiti v okolico. In preprost je, res, da bi mu nihče ne prisodil po vedenju, kako visoke šole ima za seboj.

"Ali smo vsi tako dobro zapisani pri vas, gospod Kleber?" se ne more več premagati dr. Binder ko hvale le noče biti konec.

"Vsak po svojem zasluženju," ga s pogledom zavrne oštr in razpleta strahovito zgodbo o nočnem napadu.

"Ali je gospod hudo poškodovan?"

"Sreča v nesreči," se oglasi doktor Lecker. "Menda ne bo hudega. Zada od strani jo je dobil po temenu. Da je lopnil razbojnik na sence, bi Kornbrenner brzkone nikoli več ne videl sonca."

"In se kaj ve, kdo ga je?"

"Ah, to mora biti cela zarota," vzdihne oštr. Seve, orožniki lazijo za dekleti, a takile tolovaji in razbojniki so jim deveta briga, ljudje so pa tudi kakor veriga med seboj.

To je čisto, kakor na njegovem domu, meni Šimen. Živ krst se ni zmenil zanj, ko je stopil v hišo Polbrat, je stal pred bajto z neko deklino, sestre pa krojač niti videl ni. Če je hotel kaj izvedeti, je moral vleči iz Foltana kakor iz grajskega vodnjaka. Seveda ga je zasklelo, ko je slišal, kako je z oporoko. Čisto kakor tuja ga je mati odpravila. Kaj bo to obveljalo?

Sodnik, zdravnik, Haberman in Kleber se vpraševaje posvetujejo in končno namignejo, da bi se dalo namara ovreči, ko ni nič pisanega.

"Tudi primerne razsodnosti bolnica, takrat ni mogla več imeti," bodri zdravnik, "čeprav je deloma bila pri zavesti."

V Šimnu se utrija upanje kakor zvezda sredi noči. Za trenutek se sicer oglašajo dvom, nekaj bojzani in kesanju podobnega se hoče predramiti v srecu, toda Gomilar je kakor gluhi in slepi drvi dalje. Saj ni bil ostal doma, da bi se pomenil kakor svoji med seboj, toda polbrat je bil preveč strupen. Niti k sestri ga ni pustil.

Gospodje se zgražajo. Šimen pa vedno bolj naglo, kakor da drži po strmini.

"Pa bi bil še vse nekako potrpel in pogoltnil, a kar je preveč, je le preveč."

"Neverjetno!" ostrni nadučitelj, ko Šimen pove, kako je zagledal na Foltanovim obrazu kri, — zares kri.

Gospodje se spogledajo. Doktor Lecker pokajšljavaje odide na vrt. Čez malo stopi gospodar za njim.

"Kako na lepem nam je prignal jezbeca v past ali ne, gospod doktor?"

"Sem čisto vaših misli, gospod Kleber, samo noče mi v glavo, kaj naj bi bilo čudaku povod za tako dejanje."

"Seveda, ko vinskih ljudi še ne poznate dovolj. To so vam kakor zemlja, kakor prasila prirode. Tisočkrat jo lahko proučite, tisočkrat vam pokaže nov obraz. Sinoči vem, da ste mi nekajkrat zametili, ko sem vam toliko govoril o tem, toda ne pomaga nič, gospod doktor; tako je! Kar govorim, govorim iz skušnje."

"Boste menda imeli prav. Nemara bi bilo najbolj pametno, da damo še nocoj to človeče, ali ne?"

Da naglica ni vselej dobra, pravi Herman Kleber. Fant se itak ne bo nikamor ganil, ker je brez dvoma prepričan, da ga je noč dovolj zakrivala. Dokler je mrlič v hiši, če celo ne kaže razburjati ljudi. Lahko bi se nateplo prič, da noben paragraf ne bi mogel čez nje. Tudi Završan mora biti poprej eklican z Meto.

"Utegnete imeti prav," je zdravnik zamišljen rokel in iz njegovega glasu odmeva prizvok nekega tihega dvoma, ki Hermana Klebra malone žali.

"Sploh se ni zli," se nato razkorači oštr in potisne obe roki v hlačne žepa, "da nam voda sama teče na mlin. Treba je samo, da Šimen Gomilar toži za razveljavljenje materine oporoke"

Sveda, tedaj bo kakor nalašč prilika za vse skupaj. Če bo sodnik prav razumel svojo nalogo, lahko zavleče razpravo še čez Završanovo svatbo. Potlej je vsa dirjad v kletkah in bo lov le še zabavna igrača.

"Glede krvi bi pa vendar bilo dobro imeti zanesljive dokaze."

"Saj jih imamo, dragi moj doktor. Brat bo prisegel, kadar bo kdo hotel. Grobarja imamo in lahko tudi še kakaj drugih. Kropit gredo, si vse ogledajo in potlej trdijo, kadar bo treba. Sploh pa, ljubi doktor, ali smo zato tu, da javkamo, ali zato, da gradimo. Hočemo, to je naše geslo."

"Tako no, tako, se vrne gospodar v sobo, "človek ima zneraj polne roke dela, pa se nikjer nič ne pozna. Tak so vas tako sprejeli doma, gospod Gomilar! Kdo bi si mogel misliti kaj takega, gospod sodnik!"

Dr. Binder razume pogled in se tovariško napne k Šimnu: "Saj ste nespametni, če kar tako pustite. Oni so uživali dom, medtem ko ste se morali vsi pchat po svetni, ali ne? In mati bi vas gotovo ne prežala, ko bi ne bila pod takim vplivi. To vprašanje je čisto jasno. Treba ga je samo sprazniti. — Seve če boste molčali, vam ni pomoči, ker pač lahko veste, da brez tožnika ni sodnika."

O, zdaj, ko ve, kako je, Šimen ne bo molčal in ostane vse žive dni hvaležen gospodar za nasvet in pomoč. Krizana verja, saj ima Foltana tako v želodecu, da bi ga najrajši zmečkal kakor gosenco. Ne samo Foltana, ampak ves Gomilarjev rod, čeprav nosi sam to ime. Kaj so mu sploh dali Završani? Očeta so kakor prosjaka pregnali iz hiše, Kjer bi se kdaj imeli srečati, so se ogibali bajtarske revščine. Sam se je moral Šimen pretolči skozi vse težave, a zdaj naj bo prevzetiji na ljubo še ob materin delež. Nak ne bo molčal, pa če bi moral tudi z ognjem posvetiti, kje je pravica.

"Pet — tega pa ne bos smel reči pred sodnikom," ga zadržati nadučitelj, "sicer si vse skupaj pokvaril."

(Nadaljevanje prihodujič.)

GOVOR Z. SAJOVICA

NA RADIU 30. APRILA 1943.

(JIC.) — V letih, ko se je Nemčija pripravljala na vojno, je snovala predrzne načrte za svetovno gospodarstvo, izbrala si je dežele, katere je zaradi njihovega položaja ali bogastva sklenila napasti in osvojiti. Do zbadnje pičice je izdelala vse podrobnosti svojega postopanja na polju administracije, to je zasluževanja, gospodarstva, to je, izropanja in pravosodja, t. j. meritve in iztebljevanja domačega prebivalstva.

Tako je bilo pred leti. Danes je drugače.

Zdaj čitamo v ameriških listih vedno več razprav o vprašanju, kaj storiti po vojni z Nemčijo, kako preurediti Evropo in čim hitreje popraviti kar je fašizem porušil na poljih narodnega gospodarstva, evropske kulture in mednarodne morale.

Ravno iz tega je najbolje videti, kako zelo se je spremenil tek dogodkov in kako globok je že danes padec ohole nemške vojaške sile, ki je še pred kratkim držala v svojih rokah vso iniciativno možnost.

V sedanjih ciljih in načrtih ni nobene sene dvoma več, to so samozavestni načerti, tako ofenzivni kakor so ofenzivne armade zaveznikov, ki se pripravljajo na svoj končni naval na Nemčijo z vseh strani.

Tako je tukaj — kaj se godi pri Hitlerju in v njegovem tabornu?

V Nemčiji in v prestolnicah njenih več ali manj hlapčevskih zaveznikov, je največ čuti o zaščiti in obrambi "trdnjave Evrope." Goebbels in Geyda priporočata evropskim narodom, naj vztrajajo in čakajo.

Še nam zvane v uselih žalostinke in mrtvaški marši, ki so spremljali priznanje o nemških porazih na ruskem bojišču. Rok žalovanja za ponosnimi armadami, ki so lani tako daleč in tako visoko zaganjale pene nemškega valovanja, je kmaj potekel, ko se že pripravljajo v Severni Afriki naslednji ozromni poraz Hitlerjevega orožja.

To niso gole slučajnosti in srečna naključja. Ne samo prazne nihanje vojne sreče. To so neizogibne posledice suhih dejstev in matematičnega sorazmerja sil. Kajti nemške rezerve so danes izčrpane in armade sužnjev, polnih mrznje in sovraštva, jih ne bodo nadomestile. Take vojske so brez ndame sile.

Sredstva zaveznikov pa ne prestando rastejo, tu so na delu največji obrati svobodnega sveta, neizčrpne množice ljudstva in materialnega bogastva.

Od ogromnega vojaškega potenciala, ki so ga zavezniki zgradili v teku zadnjega leta, pa je nastopil dozdaj le majhen del, le mala frakcija te sile teži že danes na nemški prostor.

Nova zaloga knjige: Modern Encyclopedia

Mnogo rojakov je nas vprašala ako je mogoče še dobiti knjigo: "Modern Encyclopedia" (v angleškem jeziku), ki smo jo oglaševali pred dvema letoma. Ravno zdaj je izšel novi zvezek Enclopedije, ki je razširjen tudi na to, da vzame vpoštev dogodke in osebnosti, ki so pršile v javnosti in letu 1941-1942. Knjiga vsebuje 1,180 strani, 1,100 slik in risb in je trdo vezana v platnu. Črke in tisk je popolnoma nov. Knjiga tehta 3 funte. Stane \$3.98. Poština in zavarovalnina plačana. Kdor med rojakom želi sedaj to izdajo Modern Encyclopedia — leta 1943, naj jo naroči pri: — Knjigarni Slovenic Publishing Company, 216 West 18th Street, New York.

In vendar je že to zadostovalo, da se spremeni ves vojaški položaj. Ugrabilo je Nemcem strategično iniciativo in spremenilo ritem vsega njihovega propagandnega in vojaškega aparata. Zdaj slišimo le, da se bodo branili in da so bodo odnehal.

Nikdo ne more ustaviti teka dogodkov. Kmalu bo osiše potisnjeno iz svojih zadnjih postojank v Afriki, in takrat bo celokupna zavezniška sila začela težiti na Evropo, na jugu, na severu, na vzhodu in na zahodu.

Maršal Foch, ki je v prvi svetovni vojni strl nemško vojaško mašino, je vedno poudarjal, da je vojna podobna padcu na strmini; kadar po odločilnem naporu eden od protivnikov začne padati, drsi v začetku čisto počasi navzdol, skoraj nevidno. Toda od trenutka do trenutka in od metra do metra postaja njegov padec hitrejši in hitrejši, dokler se ne zruši v propad. Med prvo svetovno vojno in drugo svetovno vojno, je po mnenju strokovnjakov mnogo površnih razlik, a še več je bistvenih slinčnosti. Kakor leta 1918, se bo tudi v tej drugi svetovni vojni zrušila Nemčija kar naenkrat, pod enim bodočih zavezniških udareciv ji bodo vse sile naenkrat odpovedale; na bojišču in v zaledju.

Za nas Slovence velja pa le eno: da se učimo od dogodkov pretekle svetovne vojne in se složno, v strnjjenih vstah pripravljamo na odločilni čas, ko bodo morali sami, s svojo lastno močjo preprečiti nesrečo, katero smo doživeli na prvi mirovni konferenci.

Takrat je Nemcem in Italijanom uspelo, da nas razdele z ograjami meja, nasilno in krivično potegnjenih skozi našo zemljo. Zdaj pa so nas sami zopet združili in sami v Sloveniji podrli meje, ki so delile brata od brata. Paziti moramo, da si ne bomo zdaj Slovenci sami, s svojo needinostjo, začrtali novih umetnih meja, da ne bomo v svojih sreih in v svojih dušah postavili novih ograj, ki bodo zopet delile brata od brata.

Zapisnik SANS-a

(Nadaljevanje s 3. str.)

inajnika. Br. Kuhel razpravlja o tem predne tu in izreka potrebo po tajniku, ki bi posvetil ves svoj čas le temu delu in za kar naj bi bil tudi primerno plačan. Napaka je pač bila storjena, ker kongres ni izvolil osebe, ki bi bila pripravljena vsrčiti vse delo, ki ga tajniški urad zahteva. Zlasti sedaj, ko se je razvil politično in administrativno delo, je treba, da je tajnik vedno v uradu in celo delo nadzira. Teza pa on kot pomožni tajnik ni mogel vsrčiti niti mu redno delo pri SNPJ ne dopušča nadaljnega bremenja v bodoče. Ker ni na seji navzoč noben kandidat za tajniško službo, je zaključeno odložiti volitev tajnika do prihodnje seje, med tem časom pa br. Kuhel še nadalje vrši tajniške posle.

Br. Kristan želi slišati mnenje odbornikov, ali bi ne bilo primerno vabiti na bodoče seje eksekutive tudi namestnika. Ker so notranji posli SANSa znani v glavnem le članom gl. odbora, bi se morali o njih seznaniti tudi namestniki. Bil je sprejet predlog, da bodo v bodoče tudi namestniki vabljeni na sejo.

Dr. Kern smatra za potrebno, da se enkrat v bližnji bodočnosti skliče seja vseh odborov: izvršnega, širšega in častnega. Pojasnilo bi se naj, kaj in kako SANS dela, kake uspehe je že dosegel, skratka, da se dajo vsa pojasnila o notranjih zadevah našega poslovanja. Poseben odbor naj bi določil potreben program, kakor tudi čas in kraj. Svetovan je eden izmed poletnih mesecev. V tem smislu je predlog stavljen, podpiran in sprejet.

Nadalje je zaključeno, da predsednik revidira pravila in jih priobči v listih. Za potrebo se jih lahko gotovo število mimeografira v uradu ali pa gotovo število da natisniti v tiskarni. To vprašanje se prepušti upravnemu uradu.

Razpravlja se ponovno o kongresnem zapisniku in o predlogu, ki je bil sprejet na prvi seji dne 22. dec. 1942, da se da tiskati v obliki brošure v 3000 izvodih. Večina se strinja, da je zapisnik sedaj že izgubil prvotno privlačnost, ker so resolucije in drugi glavni zaključki že bili priobčeni v listih, drugo pa obsega izčrpeke govorov, volitve in razne formalnosti. Za našo propagando sedaj zapisnik nima več toliko vrednosti. Predlagano in sprejeto je da se prvotni sklep pre-

kljuje ter da se zapisnik ne tiska. Pripravi se le gotovo število tipkanih iztisov za arhiv SANSa.

Br. Kuhel tudi prečita za-nimivo pismo od blagajnika podružnice št 5 v Rock Springs, Wyo. Ta podružnica je ponosna, ker je bila ena izmed prvih postojank SANSa, nikakor pa ne razume malčnosti drugih naselbin, ki se še niso organizirale in pričele aktivnega dela po načelih Slov. nar. kongresa. Podružnica apelira, da posamezniki pozabijo na strankarstvo in da obrnejo vse svoje sile v pomoč trpečemu narodu v stari domovini in njegovi rešitvi. Pismo se vzame na znanje.

V razpravo pride tudi vprašanje govornikov, za katere prošjo nekatere naselbine in podružnice SANSa. Zaključeno je, da vse take zadeve rešijo upravni uradniki za vsak slučaj posebej in določijo govornike, kakor tudi da ukrenejo vse potrebno glede stroškov.

S tem je dnevni red izčrpan. Predsednik se zahvali vsem za poset seje in vsestransko kooperacijo ter sejo zaključil ob 7.30 zvečer.

Etbin, Kristan, preds.
Mirko G. Kuhel, zap.

NOVA IZDAJA Dobri Atlas je nujno potreben

...in ravno v HAMMONDOVEM NOvem. Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KISO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVJ LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

Svet pripada ljudem, katerih radovednost nima obzorja

Ta atlas, ki sam sebe popravlja, ima namen rešiti marsikatera napačno ali vprašanja, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so skladne svetovnega znanja in podajajo razsežnost zemlje, prvine sončnega sestava, pokrajine in globoko oceanov in jezer, dolgotrajnejših rek in prekopov, površino poglavitnih otokov in visokost svetovnih gora. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

SLOVENIC Publishing Company
216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

VSEBINA ATLASA

Zemljevidni svetovni odbor je izbral izmed več tisoč slik samo najboljšo barvano sliko—ta zbirka je tako popolna, da je za vsakega neobhodno potrebna tekom vojne in po vojni.

Vključeni so naslednji zemljevidi: — svet, Evropa (danes), srednja Evropa (ob izruhu vojne), Angleško otočje, Francija, Nemčija, Italija, Švic, Holandska, Belgija, Švedska, Norveška, Danska, Unija sovjetskih socialističnih republik, Bolgarija, Rumunija, Jugoslavija, Grška, Albanija, Azija, Turčija, Sirija, Libanon, Arabija, Vzhodno Indijsko otočje in Malajski polotok, Indija, Burma, Kitajska, Japonska, Pacifik Južna Amerika (severni del), Južna Amerika (južni del), Afrika, Severna Amerika, Kanada, Združene države, Mehika, O-srednja Amerika in Zapadna Indija.

S E D A J

40 centov

PO POŠTI
V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

SLOVENCI, KURJITE BONDE DRUGEGA VOJNEGA POSOJILA.

Rojaki v celi državi New York naj vsak nakup Vojnih bondov naznanijo zakladniškemu oddelku Združenih držav ter se v ta namen poslužijo spodaj priobčenega kupona.

WAR BOND PURCHASE ADVISE COUPON

War Saving Staff
U. S. Treasury Department,
1270 Sixth Ave., New York, N. Y.

This is to advise you that during present Second War Bond Campaign I (we) have purchased Bond(s) amounting to \$..... of maturity values as my (our) contribution towards buying the PT Boats allotted to residents of Yugoslav origin in the State of New York.

Respectfully

Name .....

Address .....